

HÉRI ANIKÓ

Agrárjogi Tanszék

Témavezető: dr. Kurucz Mihály egyetemi docens

A HAZAI ÁLLATVÉDELMI JOG AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV TÜKRÉBEN **Bevezetés**

A 2013. évi V. törvény, azaz az új Polgári Törvénykönyv 2014. március 15-i hatályba lépése számos változást hozott a magánjog területén. Az új joganyag több, a joggyakorlatban már kikristályosodott jogintézményt és változást törvénybe iktatott, valamint kiemelt a joganyagból számos, a gyakorlatban nem vagy már nem a korábbi szabályok szerint működő jogintézményt.

Az új Polgári Törvénykönyv megalkotása és hatályba lépése hosszú, rendszerváltásig visszanyúló, több kormányzati cikluson átívelő folyamat eredménye. Már 1989-ben létrejött a Kodifikációs Bizottság Sárközy Tamás elnökletével az új polgári törvénykönyv megalkotása érdekében, majd 1990 után Harmathy Attila és Vékás Lajos társelnöki közreműködésével működött, majd később szünetelt a működése, és csak 1998-ban hívta újra életre Vastagh Pál, az akkori igazságügyi miniszter. Az 1050/1998 (IV. 24.) Korm. határozat szerint az egyes magánjogi kérdések kidolgozására és átdolgozására munkacsoportok alakultak, amelyek elkészítették az új polgári törvénykönyv koncepcióját. Ezt megvitatta a Polgári Jogi Kodifikációs Szerkesztőbizottság (Szerkesztőbizottság) és a Polgári Jogi Kodifikációs Főbizottság (Főbizottság). Ezt követően az új polgári törvénykönyv koncepcióját – még normaszöveg nélkül – az 1009/2002. (I. 31.) Korm. határozat fogadta el, mely megjelent a Magyar Közlönyben a magyar jogásztársadalomnak szóló, módosító és kiegészítő javaslatok megtételére történő felhívással. A Szerkesztőbizottság a Minisztérium Polgári Jogi Kodifikációs Főosztályával együttműködve 2006 végére elkészítette a törvény első szövegváltozatát, az úgynevezett „*Vitatervezet*”-et. A vitára bocsátott javaslatra több száz írásos észrevétel érkezett, 2007 első félévében az egyeztetések során azonban nyilvánvalóvá vált, hogy számos területen alapvető tartalmi véleménykülönbség alakult ki az érintett szervezetek és a Szerkesztőbizottság között. Így a Kormány döntése alapján az igazságügyi tárca vette át a törvénytervezettel kapcsolatos jogalkotói munkát, melynek eredményeképpen 2007 végére megszületett a kódex úgynevezett első változata. A Kormány 2008. május 28-án elfogadta az új Polgári Törvénykönyv tervezetét a T/5949. számú törvényjavaslat keretében, melyet 2008. június 5-én terjesztettek az Országgyűlés elé. Az Országgyűlés 2008. december 9-én zárta le a Polgári Törvénykönyvről szóló általános vitát, majd 2009. november 9-én elfogadták a 2009. évi CXX. törvényt. Az új Polgári Törvénykönyv 2010. május 1-jével lépett volna hatályba, azonban a hatálybalépéséről és végrehajtásáról elfogadott 2010. évi XV. törvény (új Ptké.) 1. §-ának (1) bekezdését, valamint 208. §-át az Alkotmánybíróság 2010. április 26-án alkotmányellenesnek találta, ezért megsemmisítette azokat. Így 2010. május 1-jén nem lépett hatályba az új Ptk. első és második könyve, majd 2011. január 1-jén a további

könyvei sem. Az Alkotmánybíróság a megsemmisítés főbb indokaként a felkészülési idő hiányára, a jogbiztonság sérelmére hivatkozott.

Az új polgári törvénykönyv megalkotásának folyamata 2010-ben indult újra, amikor is a 1129/2010. (VI. 10.) Korm. határozattal – Vékás Lajos elnökletével – bizottságokat alakítottak az új Polgári Törvénykönyv elkészítésére. A munkacsoportok, az Operatív Szakmai Bizottság és a Kodifikációs Szerkesztőbizottság a 2009-ben elfogadott, de hatályba nem lépett új Ptk. alapulvételével indította el munkáját az új polgári törvénykönyv elkészítése érdekében. Az új polgári törvénykönyvről szóló törvényjavaslatot 2012 nyarán nyújtották be az Országgyűlésnek, melyet 2012 végén tárgyalt, elfogadására pedig 2013. február 11-én került sor. Az új Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 2014. március 15-én lépett hatályba.¹ A számos magánjogi változás törvénybe iktatása mellett az állatok magánjogi megközelítésében és kezelésében is jelentős szemléletbeli és anyagi jogi elmozdulást hozott. A jelen dolgozat ezeket a változásokat mutatja be.

I. Az állatvédelmi jog hazai szabályozásának rendszere

Ahhoz, hogy az állatok magánjogi megközelítésében az új Polgári Törvénykönyvvel bevezetett változások érzékelhetőek legyenek, szükséges az állatok védelmére és szabályozására vonatkozó joganyag jellegének és tartalmának rövid ismertetése.

Az állatvédelmi jognak hazánkban komplex, több jogágra kiterjedő szabályozása figyelhető meg. A jogterület jelentősebb részét a közjog szabályozza, ugyanakkor az állatvédelmi jognak a polgári jogi vetülete is érzékelhető, nem beszélve az állatvédelmi jog megsértésének szankcionálásra hivatott szabálysértési és büntetőjogi szabályokról.

A hazai állatvédelmi jog szabályozásának alapját Magyarország Alaptörvénye teremti meg XX. és XXI. cikkében. Az Alaptörvény XX. cikke rögzíti mindenki testi és lelki egészséghez való jogát, melyet Magyarország a környezet védelmének biztosításával segíti elő, a környezet védelmébe pedig az állatvédelem is beletartozik. A XXI. cikk az egészséges környezethez való jogot rögzíti, melynek alkotmányos elve, hogy az okozott kárt mindenki köteles helyreállítani, vagy a helyreállítás költségeit megtéríteni. A fenti alapokon nyugodva, valamint az állatvédelemre vonatkozó nemzetközi és EU jogi normákra tekintettel, jogharmonizációs céllal született meg az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény. A törvény elismeri, hogy az állatok érezni, örülni, szenvedni képes élőlények, és tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelezettség. Ezáltal törvényi szinten rögzíti, hogy az állatvilág egésze és annak egyedei megkülönböztetetten nagy értéket jelentenek az emberiség számára. Az állatvédelmi törvény egyrészt az állatvédelem általános, közjogi szabályait rögzíti, meghatározva az állatokkal való bánásmód kereteit és korlátait. Másrészt speciális, a hasznosítási cél szerint besorolt egyes –

¹ A kodifikáció történetéről ld.: SZIKORA Veronika: Az új Polgári Törvénykönyv kodifikációjának folyamata. Tansegédlet, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Polgári Jogi Tanszék, 2013. 1-4. http://jog.unideb.hu/documents/tansekek/polgari/uj_ptk/ptk_kodifikcitrtnetet_tansegdlet_2013.09.16.pdf

állatvédelmi szempontból leginkább védendő állatcsoportokra – így pl. a vágóállatokra, a szőrméjükért tartott állatokra, a kísérleti állatokra – vonatkozó szabályokat tartalmaz. Továbbá az állatokkal való bánásmód, így többek között az állatszállítás és a cirkuszi állattartás legfontosabb szabályait is rögzíti. Az állatvédelmi törvény alatti szabályozási szinten számos rendelet is segíti az állatok jogainak hazai érvényre juttatását.

A hazai állatvédelmi jogra jelentős hatással vannak az irányadó, európai uniós jogi normák, valamint az állatvédelmi tárgyú nemzetközi egyezmények, a hazai joganyag, a hazai joganyag e szabályozásokhoz igazodik. A legfontosabb európai uniós jogi normákat az állatvédelem területén a Tanács 78/923/EGK határozata a mezőgazdasági haszonállatok védelméről szóló európai egyezmény megkötéséről, a Tanács 88/306/EGK határozata a vágóállatok védelméről szóló európai egyezmény megkötéséről, a Tanács 98/58/EK irányelve a mezőgazdasági haszonállatok védelméről, a Tanács 99/22/EK irányelve a vadon élő állatok állatkertben való tartásáról, a Tanács 1099/2009/EK rendelete az állatok leölésük során való védelméről, a Tanács 1999/22/EK irányelve a vadon élő állatok állatkertben tartásáról képezik. A nemzetközi egyezmények közül hazánk például a következőkhöz csatlakozott: a Ramsar egyezmény - a nemzetközi jelentőségű vadvizekről, különösen, mint a vízimadarak tartózkodási helyéről szóló, Ramsarban, 1971. február 2-án elfogadott Egyezmény és annak 1982. december 3-án és 1987. május 28.-június 3. között elfogadott módosításai²; az 1973-as Washingtoni Egyezmény a vadon élő állat- és növényfajok védelméről³, és az 1992-es Biológiai sokféleség egyezmény⁴.

Az állatvédelemre vonatkozó jogszabályok megsértését – a jogellenes magatartás súlyosságára szerint – vagy a szabálysértési eljárásról szóló 2012. évi II. törvény, vagy a Büntető Törvénykönyv (2012. évi II. törvény) alapján szankcionálják.

A Büntető Törvénykönyv 2004-ben bekövetkezett módosítása⁵ büntetni rendelte az állatkínzást. Ez a fordulat nagyon nagy előrelépést jelentett, megmutatva azt a társadalmi felfogásban bekövetkezett pozitív változást, amely az ember állatokról alkotott képének formálódásában fogható meg. A jó érzésű ember napjainkban elítéli a szükségtelen állatkínzást és bántalmazást, és megköveteli a jogalkotótól is, hogy pönalizálja azt. A büntető törvényi tényállás védett jogi tárgya a gerinces állat élethez, valamint kímélethez való joga. A törvényben megfogalmazott állatkínzás tényállása gerinces állatokra vonatkozik, amelynek alapja, hogy az Állatvédelmi törvény különbséget tesz a gerinces és nem gerinces állat megölése között, a büntetőjog pedig az állatvédelmi törvény által tilalmazott magatartások közül „csupán” a legsúlyosabbakat kívánja szankcionálni.

A törvényi tényállás elkövetési magatartásai az olyan indokolatlan bántalmazás, vagy olyan bánásmód alkalmazása, amely alkalmas arra, hogy a gerinces állat maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza.

² Kihirdette: 1993. évi XLII. törvény

³ Kihirdette: 2003. évi XXXII. törvény

⁴ Kihirdette: 1995. évi LXXXI. törvény

⁵ 2004. évi X. törvény

II. Az állat mint jogi fogalom meghatározásának problematikája, és az új polgári törvénykönyv állatok kezelésével kapcsolatos változásai

1. Az állatok kezelése a római jogban

A fentiekben már láthattuk, hogy az állatvédelmi jog alapjait milyen jogszabályok teremtik meg, ugyanakkor az állatvédelmi jog tanulmányozása során nagyon fontos jogdogmatikai problémába ütközünk, melyet az egységes állat-fogalom hiánya jelent. Úgy szabályozzák az állati jogokat és az állatvédelmet, hogy nincs meghatározva egységes állat-fogalom, azaz hiányzik a védett jogi tárgy fogalma. Ennek oka az állati lét sokféleségére vezethető vissza. Amennyiben egységes állat-fogalom születne, tartani lehetne attól, hogy valamely állati szervezet kimarad a fogalom-meghatározásból, és ezáltal elesne a jogi védelemtől. Ezért az állatok mint jogi tárgyak, vagy védett jogi tárgyak jogdogmatikai kezelése szükséges, hiszen ez adja a szabályozás alapját. A jelen fejezet további részében erre, az állatfogalom jogi kezelésére, annak történetére és problematikájára szeretnék rámutatni, amelyből egyértelműen kiderül, hogy az állatok a magánjog területén sem kezelhetők pusztán dologi jogi kategóriaként. Ezzel egyúttal érzékeltetni tudom azt a változást is, amelyet az új Polgári Törvénykönyv az állatok magánjogi kezelésében hozott.

Az állat, mint jogi tárgy polgári jogi kezelésének kialakulása a római jogig nyúlik vissza. A rómaiak a *res Mancipi*, azaz a paraszti gazdálkodás legfontosabb termelőeszközei körébe sorolták azon állatokat, amelyek a paraszti gazdálkodás alapvető feltételeit alkották. Így pl. az igavonó állatokat, melyeket a föld és az annak műveléséhez szükséges emberi (rabszolgák) és állati erő mellett gazdasági jelentőségükre tekintettel a nyilvánosság előtti, bizonyítható ünnepélyes átruházó ügylettel, *Mancipatio*-val lehetett megszerezni. *Res Mancipinae* azonban „csak az Itáliában honos igavonó állatok minősültek, így a teve, az elefánt, nem tartoztak e körbe.”⁶ Utóbbiakat a *res nec Mancipi* kategóriájába sorolták minden olyan egyéb állattal egyetemben, amely igavonásra és teherbírásra nem volt alkalmas, így például a disznó, a juh, és a kecske is *res nec Mancipi* kategóriába tartozó volt.⁷

A római jog a fentiekkel megteremtette az állatok, mint jogi tárgyak szabályozásának ősi alapját, melyet a civil társadalmak az állatok védelmére vonatkozó szabályokkal egészítettek ki.

2. Az állatok kezelése a régi Polgári Törvénykönyvben

A római jogi alapokra helyezkedve hazánk régi polgári törvénykönyve, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 94. § (1) bekezdése az állatokat pusztán dologként kezeli, speciális dologi jogi jelentőségüket nem emeli ki.

„94. § (1) Minden birtokba vehető dolog tulajdonjog tárgya lehet.

⁶ FÖLDI András - HAMZA Gábor: A Római jog története és intézményei tizenötödik, átdolgozott és bővített kiadás, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2010. 279.

⁷ Uo. 280.

(2) Ha a törvény kivételt nem tesz, a tulajdonjog szabályait megfelelően alkalmazni kell a pénzre és az értékpapírokra, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőkre.”

Az állatok a régi Polgári Törvénykönyvben tehát a dologfogalomba ágyazva, a tulajdonjog egyik tárgyaként jelennek meg, különleges dologi jogi jellegük hangsúlyozása nélkül.

Az állatok a kötelemi jogi részben is előfordulnak a régi Polgári Törvénykönyvben, mégpedig az állattartók felelősségének kérdéskörében.

„Az állattartók felelőssége

351. § (1) *Aki állatot tart, az általános szabályok szerint felel azért a kárért, amelyet az állat másnak okoz.*

(2) Vadállat tartója úgy felel, mint az, aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat.”

Mint látható, az állatok, mint jogi tárgyak kezelése és az általuk okozott kárért való felelősség szabályozása is elengedhetetlen az egyes jogrendszerekben. A vadállatnak minősülő állat tartóján kívül az állattartó felelőssége az állat által okozott kár tekintetében a Polgári Törvénykönyv általános kártérítési szabályai alapján állapítható meg, míg a vadállat tartója a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint felelős a vadállat által okozott kárért. Vadállatnak csak az olyan állatot lehet tekinteni, amely a természetes vadságából eredő valamely tulajdonságánál fogva jelent veszélyt emberekre és dolgokra akkor is, ha valakinek a tartásába kerül. Ugyanakkor nem minősül vadállatnak a megbokrosodott, megvadult háziállat. Meg kell különböztetni a vadállatokat a vadon élő állatoktól is. A vadon élő állatok által okozott károk megtérítésére vonatkozó egyéb szabályokat a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény tartalmazza, valamint vadkarral kapcsolatos rendelkezéseket találhatók még a fentiekén kívül a törvény végrehajtására kiadott 79/2004. (V. 4.) FVM rendeletben is.

A régi Polgári Törvénykönyv fenti szabályainak ismertetése után lehetőség nyílik arra, hogy az új Polgári Törvénykönyv megváltozott szabályainak bemutatására, hogy a különbségek megállapíthatók legyenek.

3. Az állatok szabályozása, kezelése és annak változása az új Polgári Törvénykönyvben

A változások ismertetése előtt szeretném kiemelni, hogy az új Polgári Törvénykönyv az állatok szabályozása, kezelése tekintetében a hatályba nem lépett, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvényen alapszik. A legfőbb változások már megjelentek e joganyagban is, ugyanakkor a hatályba lépett 2013. évi V. törvény ezeket az alapokat felhasználva letisztultabb szabályozást tartalmaz állatok jogi kezeléséről, megmutatva a magánjog területén az állatok különleges kezelésének szükségességét, melyből a speciális, a közjogban megjelenő szabályozási szükséglet is levezethető.

Az állatokat az új Polgári Törvénykönyv is a dologfogalom körében helyezi el és szabályozza (ld. az V. Dologi jogi könyvben), de a tulajdonjog tárgyaként hangsúlyozza különleges jogi tárgy jellegüket.

„5:14. § [A dolog] értelmében

(1) *A birtokba vehető testi tárgy tulajdonjog tárgya lehet.*

(2) *A dologra vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazni kell a pénzre és az értékpapírokra, valamint a dolog módjára hasznosítható természeti erőkre.*

(3) A dologra vonatkozó szabályokat az állatokra a természetüknek megfelelő eltéréseket megállapító törvényi rendelkezések figyelembevételével kell alkalmazni.

A jelentős, az állatok magánjogi szabályozását és megközelítését kifejező változás, melyet a 2013. évi V. törvény fenti 5:14. § (3) bekezdése egyértelműen rögzít, hogy az állatok nem vonhatóak be egyszerűen az általános dolog fogalomba, és nem kezelhetők természeti jellegük figyelembe vétele nélkül pusztán dologi jogi tárgyakként. Abban az esetben, ha a magánjogi jogviszony tárgya állat, a magánjogi szabályokat az adott állatra, az állat természetének megfelelő, és azt megállapító törvényi rendelkezések figyelembe vételével, arra tekintettel kell alkalmazni. Mindezzel deklarálták, hogy a magánjogi jogviszonyok megítélésénél és alakításánál az egyes állatokra irányadó speciális jogszabályokra tekintettel kell lenni, az adott magánjogi jogviszonyt e szabályokra, így az állatvédelmi, állatjóléti rendelkezésekre is tekintettel kell alakítani és megítélni. Ennek kimondása jelentős elmozdulás a magyar magánjogban az állatok korábbi, pusztán dologi jogi tárgyként kezeléséhez képest.

A szabályozás pozitív elmozdulására – az európai uniós jogi normák mellett – az európai nagy kontinentális jogrendszereknek az állatok kezelésére vonatkozó rendelkezései voltak leginkább hatással, pl. a német BGB és a svájci ZGB szabályai. Mind a német, mind a svájci civiljogi kódex kimondja, hogy az állatok nem dolgok, speciális jogszabályok védik őket, melyeket, amennyiben rájuk alkalmazni kell.

„§ 90a Tiere (Bürgerliches Gesetzbuch)

Tiere sind keine Sachen. Sie werden durch besondere Gesetze geschützt. Auf sie sind die für Sachen geltenden Vorschriften entsprechend anzuwenden, soweit nicht etwas anderes bestimmt ist.”

„ZGB Art. 641a

1 Tiere sind keine Sachen.

2 Soweit für Tiere keine besonderen Regelungen bestehen, gelten für sie die auf Sachen anwendbaren Vorschriften.”

Az új Polgári Törvénykönyv tehát fenti rendelkezésével a morális értékek közvetítésén túl – mely az állatok speciális, nem pusztán dologi jogi jellegének és kezelésének kimondásán alapul – közelít a nagy kontinentális civil jogi kódexekhez is.

Az új Polgári Törvénykönyv az állattartásért való felelősség szabályozásának körében is változást hozott, ugyancsak a hatályba nem lépett 2009. évi CXX. törvény alapján nyugodva, azonban ahhoz képest átláthatóbb szabályokat alkotva rendezi az állatok által okozott kárért való felelősséget, hangsúlyozva ezáltal is az állatok speciális jelentőségét, a különleges szabályozási igényt.

„6:562. § [Az állattartás körében okozott kár]

(1) Aki állatot tart, az állat által másnak okozott kárért felel, kivéve, ha bizonyítja, hogy az állat tartásával kapcsolatban felróhatóság nem terheli.

(2) Veszélyes állat tartója a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint felel.

6:563. § [A vadászható állat által okozott kárért való felelősség]

(1) A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.

(2) A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.

(3) A kártérítési követelés három év alatt évül el.”

Mint látható, az új Polgári Törvénykönyv is megtartja a felelősség mértékének aszerinti eltérő szabályozását, hogy a kárt veszélyes állat vagy veszélyesnek nem minősülő állat okozta-e, azonban új elemként szabályozza a vadászható állat által okozott kárért való felelősséget is.

Lényeges változást jelent, hogy az állattartó – amennyiben az állat nem minősül veszélyes állatnak vagy vadászható állatnak – csak abban az esetben felel az állat által okozott kárért, ha az állat tartásával kapcsolatban úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, azaz ha az állat tartásával kapcsolatban felróhatóság nem terheli. Ez a kivétel a korábbi Polgári Törvénykönyvben nem szerepelt. A régi Polgári Törvénykönyv szabályai szerint minden állattartó felelősséggel tartozott az állat által okozott károk megtérítéséért abban az esetben is, ha az állat tartásával kapcsolatos kötelezettségei teljesítése során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt, és az állat tartásával kapcsolatosan felróhatóság nem terhelte.

A veszélyes állat tartójának felelőssége változatlan az új és a régi Polgári Törvénykönyv megítélése szerint is, a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint köteles az állattartó megtéríteni a kárt. A veszélyes állat fogalom pedig azonos a korábbi Polgári Törvénykönyv veszélyes állat fogalmával.

Az új Polgári Törvénykönyv újdonsága a vadászható állatok által okozott kárért való felelősség szabályozása a magánjog keretei között, mely a joggyakorlatban számos esetben felmerült és szabályozást igénylő kérdést rendez. A vadászható állatok köréről a speciális jogszabályi rendelkezések, többek között a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a

vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény, valamint a vadgazdálkodásért felelős miniszter rendeletei adnak eligazítást. Az új Polgári Törvénykönyv irányadó rendelkezése szerint a vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott, kivéve, ha vadászatra jogosult bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. E kártérítési követelések elévülési ideje az általános 5 éves elévülési időhöz képest rövidebb, 3 éves időtartamú.

IV. Összegzés

Az új Polgári Törvénykönyv az állatok polgári jogi szabályozásában, valamint a speciális, állatokra vonatkozó jogszabályok alkalmazásának elismerésével jelentős pozitív irányú elmozdulást jelent a régi Polgári Törvénykönyvhöz képest. Az új Ptk. kimondja, hogy a dologra vonatkozó szabályokat az állatokra a rájuk vonatkozó speciális, így különösen az őket védő jogszabályok rendelkezéseire tekintettel kell alkalmazni. Nem tartalmazza ugyanakkor az új törvény sem, hogy az állatok nem dolgok, mivel ez további speciális szabályozási igényt és kötelezettséget vetne fel, ugyanakkor a tendenciák ebbe az irányba mutatnak. A külföldi példák és az uniós rendelkezések is azt az irányt jelzik, ahol a polgári jog elismeri, hogy az állatok nem pusztán dolgok, hanem speciális entitások, melyek a dolgok és az emberek között álló természeti értékek, és amelyek speciális kezelése a polgári jogi területén is megjelenítendő részletes szabályozást igényel.